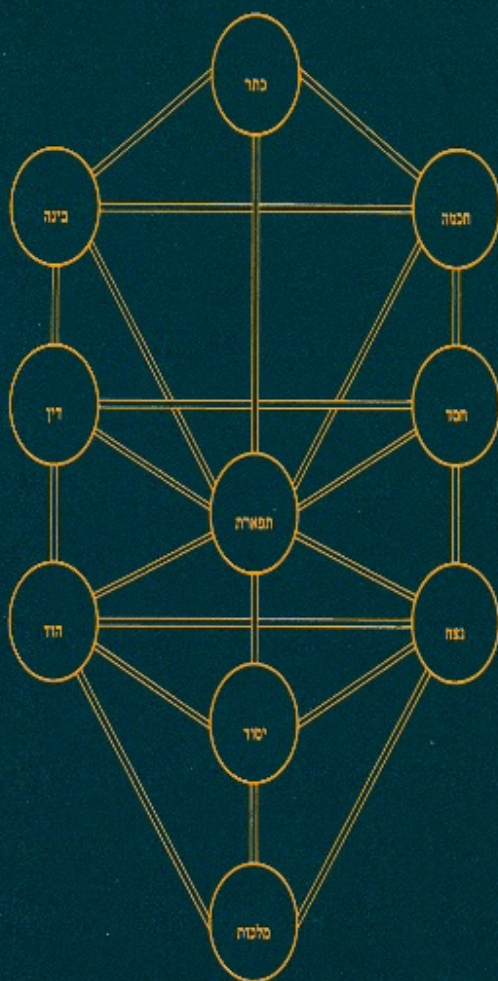

PAPUS

Kabala

Kabala

Papus

VOLVOX GLOBATOR

KABALA

Papus

© VOLVOX GLOBATOR, 1996

ISBN 978-80-7511-163-0

Anonymní překlad německé verze, pořízené prof. Juliem Nestlerem
a vydané v Lipsku Maxem Altmannem 1932,

upravil Nikolaj Savický a doslovem opatřil Milan Nakonečný

Odborný poradce Milan Nakonečný

Odpovědná redaktorka Magdalena Wagnerová

Obálka Honza Šavrda

E-knihu z písma Free Serif připravil purehtml.cz

Vydalo nakladatelství a vydavatelství

VOLVOX GLOBATOR

Štítného 17, 130 00 Praha 3

www.volvox.cz

Praha 2016

Adresa knihkupectví:

VOLVOX GLOBATOR

Štítného 16, Praha 3

Pod pojmem *Kabala* obvyčejně rozumíme soubor vnitřních mystických nauk, vztahujících se k židovské náboženské tradici. Již z tohoto důvodu představuje Kabala rozsáhlý souhrn literárních děl, vzniklých ve starší i novější době.

Tato kniha vznikla přepracováním původního francouzského díla, [1] jehož jednotlivé části vyšly z pera významných francouzských badatelů v tomto oboru a byly sjednoceny Papusovou redakcí v jedno ucelené pojednání. Lze ji označit za jednu z nejlepších prací v této dosud málo probádané oblasti. Bude snad zajímat nejen toho, kdo se zabývá duchovním životem nejvýznamnějšího semitského národa, ale také filosofy a historiky vůbec.

Julius Nestler

DÍL I. ROZDĚLENÍ KABALY

§ 1. Hebrejská tradice a klasifikace děl, vztahujících se k této tradici

Začátečník bude při studiu *Kabaly* stěžít vědět, do jakých souvislostí má zařadit díla jako *Sefer jecira* (Kniha stvoření) a *Zohar* (Kniha záře), v jakém vztahu jsou tato díla k ostatním textům, tvořícím součásti hebrejské tradice.

Sedm dvojitých	{ Tav	Reš	Pe	Kaf	Dalet	Gimel	Bejt
	ת	ך	פ	כ	ד	ג	ב
tvoří slabiky	život	mír	vědění	bohatství	krása	plodnost	vláda

Je obecně známo, že v *Kabale* musíme hledat výklad norem teoretické a praktické mystiky. Není však snadné posoudit vztah mezi vlastním svatým textem a esoterickou tradicí. Všechny tyto obtíže pramení ze zmatku, který se zmocňuje mysli člověka, jakmile se pokusí o roztrídění nespočetných hebrejských literárních děl, jež jsou sama o sobě opět kompilacemi.

Pokoušíme se na následujících stránkách podat co nejjasnější klasifikaci kodifikované podoby těchto děl, která jsou písemným zachycením ústní tradice, neboť dosud neexistuje ani rámcově kompletní bibliografie kabalistické literatury. Poskytnout však v tomto ohledu něco úplného hraničí téměř s nemožností.

Ti, kteří se alespoň částečně zabývají izraelskohebrejskou vědou, vědí, že souběžně s *Biblií* existovalo ne sice od počátku, ale přesto velmi dlouho ústní podání, určené k tomu, aby určitý kruh zasvěcených byl přiveden do stavu, v němž si ujasní a pochopí *Zákon*, tj. *Tóru*. Tato tradice, předávaná po dlouhou dobu ústně, vykazuje více odvětví.

Na prvním místě stojí to, co se týká samotného uspořádání *Bible*. Obdobně jako ve středověku měly stavební hutě určitá tajná pravidla, týkající se konstrukce katedrál, tak byla konstrukce každého exempláře

hebrejské *Bible* podřízena přesným zásadám, které představují jednu ze základních složek tradice.

Později přichází v úvahu vše, co se vztahuje k duchu svatého textu. Komentáře a interpretace jeho textu se dělí na dvě velké části. První tvoří Zákon, tedy souhrn norem, jimiž se řídí vzájemné sociální vztahy Izraelitů, chování k ostatním národům a k Bohu. Druhou složkou je tajná nauka, souhrn teoretických a praktických poznatků, s jejichž pomocí lze zkoumat vztah mezi Bohem, člověkem a Universem.

Vnější tělo svatého textu, jeho zákonodárný obsah a učení v něm zahrnuté spolu vytvářejí tři velké části esoterní tradice, která se do jisté míry podobá velkému organismu, skládajícímu se z těla, řídicího životodárného principu a vlastní duše.

„*Vzhledem ke špatnému postavení Izraelitů*“ (podle komentáře, kterým začíná *Sefer jecira*) bylo kdysi rozhodnuto přikročit k písemné kodifikaci dosud tradovaného ústního podání. Aby bylo možné předávat všechny části tradice z pokolení na pokolení, vzniklo několik velkých děl určených k rozmnožení každé části tradice. Na základě řečeného nabízí se nyní jasné uspořádání těchto děl.

Vše, co se týká textu písmá, pravidel čtení a opisování Tóry, zvláštních úvah o mystickém smyslu posvátných znaků, je obsahem Masory (Tradice), psané též v podobě Masoret.

Komentáře k zákonodárnému obsahu Tóry, založené na tradici, tvoří Mišna (Opakování, Studium, Výuka) a jejich nejmladší doplněk, Gemara (Dokončení), která odpovídá moderní právní vědě. Spojení Mišny a Gemary tvoří Talmud (Učení, Studium).

Tajná nauka obsahuje teorii a praxi, které se opět dělí na historickou, sociální a mystickou část. Teorie a praxe společně vytvářejí *Kabalu* v užším slova smyslu.

V písemné (a tedy i tištěné) podobě existuje pouze *teoretická část*

Kabaly, která zahrnuje dva směry studia. První se týká Stvoření a jeho tajemných zákonů. Nazývá se *Berešit* a je doložen v *Sefer jeciře*. Druhá, metafyzická část, se vztahuje k otázce podstaty Boží a druhů jejích projevů. Je kabalisty nazývána Merkava (Nebeský vůz) a je doložena v *Zoharu*.

O praktické části *Kabaly* nacházíme pouze náznaky, a to jen v několika málo rukopisech, nalézajících se ve velkých veřejných a soukromých knihovnách. V Bibliotheque Nationale v Paříži je uložen jeden z nejkrásnějších rukopisů tohoto typu, snad z doby Šalamounovy. Takové rukopisy jsou známy pod označením *Clavicula Salomonis* (Šalamounův klíč) a tvoří základ čarodějných knih jako *Albertus Magnus*, *Červený drak* nebo *Kouzelná kniha Honoriova*.

Než se dostaneme k obsahu jednotlivých děl, podívejme se na přehledné schéma, které dává představu o jejich vzájemných vztazích:

Texty, týkající se Tóry, Zákona Božího

MASORA		TALMUD (kodifika- ce tradice s ohledem na <i>Zákon</i>)		
		Mišna	GEMARA	
Texty o psané podobě Písma	Slovo. Písmo. Způsob jeho čtení a opisová- ní. Mystický smysl písmen. <i>Tělo</i> .	Staré podání Mojžíše a velkých proroků	SEFER JECIRA	
	Zákonodárný obsah. <i>Zákon</i> . Normy, zvyky, ceremonie, občanský život. <i>Řídící životní princip</i> .	Komentáře k této tradici (<i>Právo</i>)	ZOHAR	Teoretická KABALA
Texty o duchovním obsahu Písma, výkla- dy a komentáře	Náboženský a filo- sofický obsah. <i>Tajná nauka</i> . Esoterismus Bible. <i>Duše</i> .	BEREŠIT Stvoření, mystické slo- žení každého ze tří světů a jejich vzájem- ných vztahů	MERKAVA Mystický výklad Bož- ského světa a jeho vztahů	Praktická KABALA
		<i>Symetrická hieroglyfi- ka</i> . Vývoj. Rozdělení. Mystický výklad pís- men.	TAROT (téměř nic netištěno)	CLAVICULA SALOMONIS
		<i>Magické rukopisy</i> , při- pisované Šalamounovi. Praktická magie		

§2. Masora

Masora obsahuje texty, které se týkají psané podoby *Tóry*. *Masora* čili *Masoret* učí:

1. způsobu, jak číst dvojznačná místa s pomocí značek a not, sloužících jako interpunkční znaménka, jak dělit slova a věty a vyslovovat je podle pravidel přízvuku;

2. významu souhlásek jako vnějšího, hmotného těla Bible.

Nadto obsahuje seznam jistých hieroglyfů, ale bez uvedení jejich smyslu, označení rozdělení na knihy, kapitoly, verše atd. Badatelé, kteří se speciálně zabývali *Kabalou*, jako Saint-Yves d'Alveydra, Fabre d'Olivet a Claude de SaintMartin tvrdí, že *Masora*, sbírka zcela esoterních pravidel, byla určena k zastření tajného smyslu posvátné řeči *Tóry*.

Masora se dělí na *masora ktana* („menší“ nebo „zkrácenou“ tradici) a *masora gdola* („větší“ nebo „podrobnou“ tradici). Podle *Masory* sestavená *Rabínská Bible* byla poprvé tištěna Danielem Bembergem v Benátkách roku 1525 a později v Amsterdamu v letech 1724–1727.

§3. Mišna

Kromě *Bible* a v ní podaného psaného *Zákona* znají ortodoxní Židé ještě jiná ústní podání, která chovají ve stejné úctě, jako předpisy v pěti knihách Mojžíšových. Tradiční ustanovení, původně šířená od úst k ústům, byla shromážděna a redigována rabínem Jehudou ha-Nasi (Knížetem Judou) pod názvem *Mišna*, tj. Opakování, posléze ale byly rozmnoženy talmudickými autory tak, že svým ztuhlým systémem předpisů neponechávaly nejmenší prostor pro rozvahu a svobodu. *Mišna* obsahuje šest dílů (*šiša sedarim mišna*), rozdělených do šedesáti paragrafů či pojednání, nazývaných *masechot*. Každý z těchto traktátů

ještě obsahuje rozdílné kapitoly *perakim*. Aby si čtenář mohl o obsahu *Mišny* učinit lepší představu, podáváme zde stručný přehled:

I. Semena *Zera'im*

1) Modlitba a denní požehnání; 2) Kousek pole, který patří chudému; 3) Jak se má použít plodů, z nichž je odevzdáván desátek; 4) O pohlavně rozdílném čili o zvířatech, která se nesmějí spolu pářit, o semenech, která se nesmějí společně zasévat, o vláknech, která není dovoleno spřádat dohromady; 5) Výnosy šabatního roku (*šnat hašmira*);

6) O darech kněžím; 7) O desátku levitům; 8) O druhém desátku, který má vlastník přinést do Jeruzaléma; 9) O pokrmu kněží; 10) O zákazu jíst ovoce stromu během prvních tří let jeho plodnosti; 11) O prvním ovoci (čtvrtého roku), které je nutno přinést do jeruzalémského Chrámu.

II. Svátky *Mo'ed*

1) Význam šabatu; 2) Město je třeba považovat za jednu rodinu; 3) Svátek pesach; 4) Šekel (každoročně odevzdávaný peníz Židů k údržbě Chrámu); 5) Funkce na Den smíření (*Jom kipur*); 6) Sukot (Svátek stanů, Svátek pod zelenou); 7) Různé pokrmy, o svátcích zakázané; 8) Roš hašana, Nový rok; 9) Různé slavnostní dny; 10) Ta'anit Ester (půst Ester), O čtení knihy Ester; 11) Menší svátky (*Tu bišvat, Purim, Lag baomer, Chanuka*); 12) O každoroční oběti, tři zjevení v Jeruzalémě.

III. Ženy *Našim*

1) Povolení a zákaz ženit se s ženou bratrovou; 2) Svatební smlouva; 3) Zasnoubení; 4) O rozvodu; 5) Slib; 6) Osoby, zasvěcené Bohu; 7)

Ženy, podezřelé z nevěry.

IV. Škody *Nezikin*

1) Právní nároky za vzniklé škody; 2) Právní nároky za nalezené, půjčené nebo do úschovy svěřené věci; 3) Prodej, koupě, dědictví, občanství a ostatní vztahy a stavy; 4) Nálezky obecně a ustanovení trestů; 5) Čtyřicet ran bez jedné; 6) Přísahy; 7) Všeobecné závěry, práva a svědectví; 8) Co je soudce povinen učinit, vynesli omylem falešný rozsudek; 9) Modloslužba a obchod s nevěřícími; 10) Mravní ponaučení.

V. Svaté věci *Kodašim*

1) Obětiny; 2) Obětiny moučné; 3) O prvorozenství; 4) Obětování zdravých nebo nemocných zvířat; 5) O dani z věcí, zasvěcených Bohu, a o jejím placení; 6) O výměně obětních darů; 7) O poškození posvátných předmětů; 8) Třicet šest hříchů, po nichž následuje vyhlazení; 9) Denní oběť; 10) O stavbě Chrámu; 11) Holubi a hrdličky.

VI. Čistota *Teharot*

1) Domácí nářadí a jeho očišťování; 2) Stánek smrti; 3) O malomocenství; 4) O popelu z kravského hnoje k čištění; 5) Různá očišťování; 6) O očištných lázních; 7) O měsíční očiště žen; 8) O zákazu pojídat věci nečisté; 9) Chamec; 10) Ten, kdo se vykoupal, je nečistý ještě do západu slunce; 11) O omývání rukou; 12) Jak stopka činí ovoce nečistým.

Gemara představuje sbírku právnických traktátů, založených na Mišně. Mišna a Gemara tvoří společně Talmud. Saint-Yves d'Alveydre charakterizuje ve svém díle *Mission des Juifs* na str. 650: „Sbírka kasuistické a scholastické literatury, která po návratu z vyhnanství nahradila duchovní autoritu proroků a po zničení třetího Chrámu se ještě rozšířila, se tradičně nazývá Midraš, tj. komentář.“

Dvě hlavní složky tohoto obrovského souboru se nazývají *Halacha*, tedy *Postup* (odvozeno z hebrejského *halach* – slovesa *jít, chodit*), a *Hagada*, čili *Vyprávění*. V této části Talmudu daly školy a esoterní kolegia nahlédnout do své nauky: KABALY.

První sbírky Halachy jsou těžko rozlišitelnou směsicí občanského a kanonického práva, národní politiky a individuálních vyučovacích metod. Božské a lidské zákony se tu ztrácejí v nespočetných, často malicherných podrobnostech.

Toto v mnoha ohledech nesmírně zajímavé dílo navazuje na slavná jména Hilel, Akiva nebo Raban Šimon ben Gamliel, ale za konečnou redakci těchto textů vdčíme Jehudovi ha-Nasimu (Knížeti Judovi), který žil kolem roku 220 n. l. Dohromady tvoří *Mišnu*. Toto slovo je odvozeno od *šana* čili *učit*. Dodatky k Mišně jsou známy pod názvy *Tosefta* a *Boraita*.

Teologové, kteří redigovali Mišnu, jsou podle *Sofrimu*, jednoho z menších traktátů Talmudu, *Tana'im*, učenci, s jejichž pomocí bylo možné se naučit všemu, o čem Písmo svaté jasně nehovoří. Tana'im, nejstarší a nejváženější z židovských učenců, započal i dlouhý řetěz, jehož posledním článkem byl Kníže Juda, který v Mišně shrnul a vydal všechny výroky svých předchůdců.

Bezprostředně po smrti Judově přichází nová generace učenců, známá jako *amora'im*. Ti už nevystupovali autoritativně, ale opakovali, objasňovali a vykládali výroky svých předchůdců. Sbírali také ty výroky svých předchůdců, které se dochovaly pouze v ústním podání a v předchozích vydáních nebyly obsaženy.

Sebrané diskuse a vysvětlivky k Mišně tvoří Gemaru, tedy úplně vysvětlivky a doplňky. V palestinských shromážděních učenců totiž Mišna tvořila základní východisko dalšího bádání. Mišna, především sbírka ústně předávaných *halach*, předpisů o pokrmech, manželství a obětech, a dále civilních a trestních zákonů a zvyklostí shrnutých v *Gemaře* (doslova v *dokončení*), spoluvytváří Talmud.

V Palestině byl v této redakci dokončen a v západoaramejštině kodifikován jeruzalémský Talmud ve 4. století n. l. Do 5. století spadá na babylónské půdě vzniklý tzv. „babylónský Talmud“, tedy druhá redakce, tradovaná ve východoaramejštině. Talmud tedy obsahuje tradiční uspořádání zákonné praxe, upravující pravidla náboženského, společenského a občanského života.

Kromě Mišny a Gemary obsahuje Talmud ještě řadu komentářů *mi drašim* a dalších dodatků, zejména *Boraitu* a *Toseftu*. Zákonné předpisy, Jehudou haNasim do Mišny nepřijaté, totiž jeho žáci později sebrali a nazvali *Boraita*, tj. *mimo zákon stojící*. Tosefta (v chaldejštině *doplněk, dodatek*) je sbírkou pozdější. Obsahuje šedesát traktátů a čtyři sta dvaapadesát odstavců a strukturou se podobá Mišně. Sbírkou, tvořící Talmud, tedy jsou:

	Mišna	} Talmud
	Gemara	
Midrašim a Boraita		
	Tosefta	

Hledáтели podrobnější poučení o dějinách a obsahu Talmudu, naleznete je v citovaných dílech: Molitor: *Philosophie de la Tradition*, Saint-Yves de Alveydre: *Mission des Juifs*, a dr. Erich Bischoff: *Talmud-Katechismus*.

§5. *Kabala*

Přikročme nyní k nejcennější z nauk, k tajnému učení čili Kabale. Jak

již bylo řečeno, v písemné podobě se dochovaly pouze teoretické součásti Kabaly, zatímco praktické, tj. magické složky, chované v úzkostlivé tajnosti, nacházíme jen v náznacích jako součást některých rukopisů.

1. Teoretická Kabala

Teoretická Kabala je autory, kteří se jí zabývají, členěna různými způsoby. Všimněme si některých z nich. Velká skupina badatelů sleduje princip klasifikace, daný samotnými kabalisty. Zmínit se musíme především o Adolfu Franckovi a jeho knize *La Cabbale*, vydané v Paříži roku 1843, o Eliphasu Levim a jeho systémech, a o Isidoru Loebem a jeho různých spisech, z nichž zdůrazňuji zejména heslo *La Cabbale* publikované v *Grande Encyclopédie*.

Hlavním předmětem mystických spekulací se staly *Dějiny vozu* a *Dějiny Stvoření* (v otázce tajemství Boha a Stvoření, *ma'ase Merkava* a *ma'ase Berešit*), z nichž *ma'ase Merkava* představuje narážku na trůnový vůz Boží proroka Ezechiela a *Berešit* (doslova *na počátku*) odpovídá Genezi. *Dějiny vozu*, později nazývané také *Velké Dílo*, se zabývají podstatou nadpřirozeného světa, tedy Bohem, pra-idejemi a duchovními mocnostmi – Nebeskou rodinou, jak je často nazýváme. *Dějiny Stvoření* pojednávají o vzniku a povaze pozemského světa a bytí. Výsledkem je následující rozdělení:

Kabala	{	Ma'ase Merkava – ZOHAR (<i>Sefer ha-zohar</i> , <i>Kniha záře</i>),
		Dějiny vozu
		Ma'ase Berešit – SEFER JECIRA, Dějiny Stvoření

Jiní autoři, mezi nimi např. M. S. Munk, který se zde blíží Athanasiu Kircherovi, navrhují toto členění:

Kabala	$\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{ Symbolika} \\ 2. \text{ Pozitivní dogmatika} \\ 3. \text{ Metafyzická spekulace} \end{array} \right.$	$\left\{ \begin{array}{l} \text{Mystický výpočet} \\ \text{Temura, gematrie} \\ \text{Notarikon} \end{array} \right.$
		$\left\{ \begin{array}{l} \text{Andělé a démoni} \\ \text{Rozdělení} \\ \text{Putování duší} \end{array} \right.$
		Sefiry

Podle mého názoru však nejúplnější rozdělení podává ve své knize *Philosophie de la Tradition* Molitor, a proto jej v tomto směru následují:

KABALA		
	Teorie	Praxe
<i>Berešit</i>	<i>Merkava</i>	Nic nebo téměř nic písemně, jen magické rukopisy
<i>Sefer Jecira</i> 1. stupeň	<i>Sefer ha-zohar</i> 2. stupeň	<i>Clavicula</i> 3. stupeň
Legends, hagada	Praktická morálka	Mystika, praktická magie

Tradiční učení, trojnásobné jako lidská přirozenost a její potřeby, bylo současně historické, morální a mystické, a proto mělo Písmo svaté trojí smysl:

1. Verbální a historický smysl (pašut, odpovídající tělu a předsíni chrámové);
2. Smysl, nalezený morálním vysvětlením (*druš*, odpovídající duši svatyni chrámové);
3. Smysl, nalezený mystickým vysvětlením (*sod*, odpovídající Duchu a Nejsvětějšímu).

Historický obsah, pocházející ze zpráv o životě patriarchů, se původně šířil jako lidové legendy z generace na generaci. Vysvětlivky k němu se ve formě poznámek nalézají v biblických rukopisech a chaldejských výkladech. Morální aspekt směřoval k normám praktického života. Naproti tomu mystická interpretace se povznesla nad viditelný, pomíjející svět a pohybuje se ve sféře Věčnosti. Mystika zavazovala k přísné životosprávě a vyžadovala neobyčejnou zbožnost.

Díky tomu mohl být adept zasvěcen bez ohledu na stáří nebo stav. Tato tradice se nazývá *Kabala* (doslova *Přijetí*). Pochází z původního hebrejského *kibel*, tedy *sjednotit*. Toto slovo označuje současně schopnost duše pochopit nadpřirozené ideje.

Kabala obsahovala:

1. Učení patriarchů o skryté podstatě Boží a Božských osob;

2. Učení o duchovní podstatě stvoření a pádu Andělů;

3. Učení o původu chaosu a hmoty a o obnovení světa v šesti dnech Stvoření;

4. Učení o stvoření člověka, o jeho pádu a Božských cestách, které vedou k znovudosažení původního stavu.

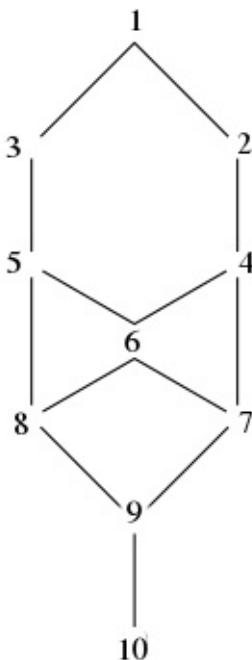
Vraťme se však k otázce rozdělení celého učení na dva předměty mystické spekulace, k *Dějinám Stvoření* a k *Dějinám vozu*. Dějiny Stvoření jsou obsaženy v díle *Sefer Jecira*. Za zmínku stojí zvláště jeho dva francouzské překlady. První, který pořídil a roku 1887 vydal Papus, a druhý, *Commentaire sur Sepher Jesira, par le Gaon Saadya de Fayoum*, vydaný roku 1890 u Bouilauda v Paříži, úplnější, publikovaný a opatřený komentářem Mayera Lamberta, profesora Izraelitského semináře. Dějiny Božího vozu jsou náplní knihy *Zohar*, správně *Sefer hazohar*, která je dostupná v latinských a anglických překladech. Pro náš účel stačí nyní krátká charakteristika Zoharu, jak ji v hesle *Cabbale*, obsaženém v *Grande Encyclopédie*, podal Isidor Loebe: „*Zohar je kabalistický komentář k pěti knihám Mojžíšovým. Není jisté, že jej známe v jeho původní podobě, možné je, že na něm v průběhu doby pracovalo více osob. Je to vlastně snůška různých starších a novějších děl, v nichž jsou přirozeně obsaženy ideje různých zapisovatelů.*“ Vedle pravděpodobně nejstarší části, která má podobu komentáře k *Pentateuchu*, nelze pominout ještě tato díla:

Sifra dizniuta (Kniha tajemství) *Idra raba* (Velké shromáždění)

Idra suta (Malé shromáždění)

Raaja mehemna (Věrný pastýř – vztahuje se zde k Mojžíšovi) *Tikun Zohar* (Dodatky k Zoharu) *Zohar chadaš* (Nový Zohar)

Podle *Zoharu* je Bůh pramenem života a tvůrcem Univerza, je však nekonečný (*En Sof*), nepostižitelný a nepochopitelný. Bůh je pro náš intelekt ono neznámé (*ain, nic*), neJsoucí, protože pro nás nepochopitelné; On je velký problém. Byl by zneuctěn, kdyby byl v přímém styku se světem. Mezi Ním a světem je deset *sefir*, jejichž prostřednictvím Bůh stvořil svět. Jsou to Jeho nástroje (*kelim*) a průlivy (*cinorot*), jimiž proudí Jeho působení. Těchto deset sefir tvoří ve svém souhrnu symbolický obraz nebeského čili ideálního člověka, Adama Kadmova, věčného Adama, PraAdama (symbol Božské podstaty). Sefiry se objevují jako jeho údy v kabalistických obrazcích, jak bude vysvětleno dále. Tím je míněn Makrokosmos, duchovně intelektuální struktura hmotného světa, to, co novější kabalisté nazývají *emanačním světem*. Klasické znázornění sefir je ovšem to, které kabalisté nazývají *Stromem života* a které ukazuje následující schéma:

Jména *sefir* jsou následující:

1. KETER – *Koruna*
2. CHOCHMA – *Moudrost (teoretický rozum)*
3. BINA – *Intelekt (praktický rozum)*
4. CHESED – *Láska nebo Velikost*
5. GEBURA – *Spravedlnost (také Síla)*
6. TIF'ERET – *Krása (event. Milosrdenství)*
7. NECACH – *Triumfující pevnost*
8. HOD – *Skvělost*
9. JESOD – *Základ*
10. MALCHUT – *Říše královské svrchovanosti*

Devět prvních *sefir* se dělí na triády, trojice, z nichž každá obsahuje dvě *sefiry* s principy protichůdnými a jednu s principem jednotícím. Oním jednotícím principem je *rovnováha*, rovnovážný stav, o němž je řeč v knize *Sefer jecira*.

První triáda, kterou představují *Keter*, *Chochma* a *Bina*, značí metafyzické nástroje Boží a znamená absolutní identitu existence a myšlenky. Vytváří to, co novější kabalisté nazývají „*říší nad smysly stojící*“.

Druhá triáda, *Chesed*, *Gebura* a *Tif'eret*, má mravní charakter a jejím prostřednictvím se Bůh jeví jako identický Dobrotě a Spravedlnosti. Tyto *sefiry* ukazují v Dobrotě, respektive v nejvyšší podstatě původ krásy, tj. vznešenosti. Nazýváme je rovněž „*ctnostmi*“ nebo „*morálním světem*“, ale také „*světlem citu*“ (*sensible*) v nejvyšším smyslu toho slova. Je to říše citění a pociťování.

Třetí triáda, složená z *Necachu*, *Hodu* a *Jesodu*, symbolizuje

všeobecnou Prozřetelnost jako nejvyššího umělce, který zároveň představuje absolutní sílu, pevnost, schopnost vytrvat, schopnost vývoje, ženský princip plodivé síly, stojící za vším jsoícím, která v sobě zároveň obsahuje vyšší jednotu všemohoucí příčiny, tj. *substanci*. To jsou poslední sefiry, které spoluvytvářejí přirozený svět, přírodu v její hlubší podstatě: *Natura naturans*.

Poslední sefira, *Malchut*, není podle souhlasného mínění všech kabalistů žádným novým přívlastkem Božím, ale pouze spojením všech ostatních. Je to mezi ostatními existující *harmonie světa*.

Prvním a nejvznešenějším mezi Božskými projevy, tedy *sefirami*, je sefira první, *Keter*, *Koruna*, která se tak jmenuje proto, že stojí nad všemi ostatními a jejím prostřednictvím byly stvořeny jak *sefiry*, tak ostatní svět. Je to *Métraton* staré Kabaly, jistý druh tvůrčího *Demiurga*. Vzhledem k tomu je právě tak nepochopitelná, jako Bůh sám, a proto je často nazývána *Nekonečnem*, *Nejsoucím*, známým jako *En sof* čili *Ain*. Tato sefira je prvotním bodem, jež žádné bádání neobjasní. Nelze ji totiž omezit žádnou definicí a vše v ní splývá v jediný nedělitelný bod.

Z tohoto hlediska myšlenka Bytí čili Absolutna tvoří absolutní formu, v řeči kabalistů tvoří *hlavu*. Ve všeobecnosti je označována výrazem *velká tvář*, eventuálně *svatá tvář*, nepochybně proto, že v sobě zahrnuje všechny intelektuální a morální kvality, všechny formy. Výrazem ostatních sefir může být pouze tzv. *malá tvář*. První sefira je také *vůlí Boží*, leda by vůle nebyla obsažena v Bohu samotném a s Ním identická.

Plán *Universa* je tvořen právě tou triádou, jejíž hlavou je první ze sefir. Sedm dalších sefir je první triádě podřízeno. Nazývají se sefirami *Provedení* nebo také *Sefirami konstruktivními* zřejmě proto, že v díle Stvoření byly nejvíce účastny.

Z jiného hlediska jsou *sefiry* děleny na *sefiry pravé strany* (Chochma, Chesed, Necach) a *sefiry levé strany* (Bina, Gebura, Hod). Kromě toho existují *sefiry středu* (Keter, Tif'eret, Malchut). Sefiry

pravé strany představují *mužský*, rozvážný, pozitivní, aktivně působící prvek, sefiry levé strany *ženský*, pasivní, přijímající princip. Tyto dva póly jsou stále spojeny jednotícím středním článkem (*Sloup středu*).

Jak to, že právě význačné klidné principy, Chochma, Chesed a Necach, které jsou také nazývány *Sloupy milosti*, jsou označovány jako „mužské“, a pohyblivé, intenzivně se uplatňující Bina, Gebura a Hod, známé rovněž jako *Sloupy pevnosti*, řadíme mezi sefiry „ženské“? Ty posledně uváděné jsou myšleny jako vycházející z předchozích, obdobně jako Eva vzešla z žebra Adamova. Pohyblivost zpracovala klid, Binu praktický rozum, který v podobě vůle zpracovává ideje. Předpokladem Chochmy, teoretického rozumu, který tyto ideje přemýšlením pořádá, je svět jako představa. Právě tak předpokládá intenzita (pevnost) Gebura externitu (velikost) Chesed; síla Hod hmotu Necach. Protože se nejen jeví nezbytným, aby mužské principy byly předpokladem ženských, ale protože se ženským principům od mužských dostává také látky k uplatnění, jsou ženské principy vůči mužským receptivní, přijímající, jako žena vůči muži, proto v protikladu k jeho názvu je *Sloup pevnosti* ženského druhu. Ženská povaha je ostatně ve východních a jižních zemích pohyblivější a prudší, než mužská. Tyto principy je možné označit také jako pozitivní čili *tetické*, negativní, neboli *antitetické*, a vyrovnávající, tedy *syntetické*. Jde o triadickou soustavu kladu, protikladu a zprostředkování.

Tři triády, které tvoří tři právě uvedené světy, nebo, chceteli, říše, odpovídají také třem částem lidské duše, jak se s tím setkáváme u *novoplatoniků*: inteligenci (Já), citu (duši) a negativnímu principu (tělu).

V kabale je také velmi pozoruhodné symbolické zavedení protikladu mezi mužem a ženou do Božské podstaty, ale i rozdělení triád podle barev. Pravá řada, *Sloup milosti*, je bílá. Levá, *Sloup pevnosti*, zase červená. *Sloup středu* má barvu zprostředkující: je buď zelený, žlutý nebo modrý. Sefira *Tiferet* je navíc spojena zvláštním způsobem se sefirami postranními, *Geburou a Chesedem*, což opět

umožňuje další kombinace.

Deset sefir lze také chápat jako *Logoi*, tedy působící *Praideje*. Společně tvoří svět, jenž bezprostředně pochází z Božské podstaty, *Svět první emanace*, nazývaný *Agila* nebo *Agilut*. Jsou to metafyzické elementární síly, které tvoří prostředníky mezi absolutním božstvím a jinými nižšími světy, které z Něho vyzařují.

Podle kabalistického učení, tedy podle emanační teorie, utvořily se ještě tři jiné světy, z nichž každý byl zprostředkován opět deseti sefirami. Jejich názvy odvodili kabalisté z biblického verše Izaiášova (43,7). Pod prvním stojí druhý, svět Stvoření, který je také světem Nebeských sfér, jako třetí vznikl svět Andělů a duchů, kteří sféry oživují, a konečně naposledy svět dohotovení, hmotný svět, respektive svět zjevený, „*obal nejzjevnější, na š'ávy nejchudší*“, „Kůže“ světů ostatních.

Bůh činil pokusy s mnoha světy před světem přítomným. Již Talmud zná před dnešním světem stvoření a později zničené světy. Tento mýtus je symbolem ustavičné tvůrčí síly, která neustále plodí a nikdy neodpočívá. Je to také teorie optimismu, podle níž je tento svět „*nejlepší ze všech světů*“. Přesto obsahuje zlo, utrpení, které je s hmotou nerozlučně spjato. Zlo je totiž důsledkem postupného slábnutí Božského světla, které svým zářením a prouděním dalo vzniknout světu, *Universu*. Každý ze stvořených světů, analogicky k světu sefir, je diferencován na deset *podsfér*. Tyto světy mají tedy podobnou strukturu, jenomže každý následující, hlouběji se nalézající svět je méně duchovní a tudíž hrubší povahy, než předchozí, a proto se stává jeho obalem, *kelipot*.

Hmotno, tedy zlo, není něco samo o sobě či samostatně existujícího, ale je to nedostatek Božského světla, čistého Bytí, je to oslabení původní Praenergie, zbytek, sedlina, reziduum světů, stvořených na zkoušku a shledaných špatnými. Zlo je vždy zobrazováno jako obal a tvoří ještě zvláštní svět zla, který je obydlen padlými Anděly, čili démony, kteří nejsou ničím jiným, než hmotou samotnou a

na ní založenými vášněmi.

Pozemský člověk je nejvyšší bytostí Stvoření, je obrazem Nejvyššího. Proto „ideje člověka“, *Mikrokosmu*, jsou symbolizovány Adamem. Kosmická trinitarita, kterou ukazuje uspořádání a rozdělení sefir, nachází svůj odraz také ve třech složkách duše, která přesto tvoří organický celek.

Sídlo těchto tří částí leží podle některých kabalistů v mozku, srdci a játrech. Lidská duše je výsledkem spojení sefiry *Tiferet* se sefirou *Malchut* pomocí jednoho z jejích nejvýznamnějších přívlastků, schopnosti vystoupit až ke králi. Odtud také význam modlitby: člověk pomocí svých vnitřních sil může působit na vyšší svět, na vyšší síly, které si prostřednictvím modlitby může naklonit. Modlitbou je totiž uvede do jisté míry v pohyb – je obdařen schopností uvést je v činnost. Duše je nesmrtelná, ale nebeského blaha dosáhne teprve tehdy, když se stane dokonalou. K dosažení tohoto cíle musí člověk prodělat duchovně mravní zdokonalující proces, musí projít převtělením duše do několika po sobě následujících těl. To je teorie metempsychozy, putování duší. Když duše přes veškeré úsilí nebo z nevědomosti není schopna dostatečně se zdokonalit, přidruží se k ní jedna nebo více po smrti vlastních těl kolem se vznášejících duší, které už vyššího stupně dokonalosti dosáhly, aby této slabší duši pomáhaly a dovedly ji k mravnímu zdokonalení svým působením. Nazývá se to učením „sod ha ibbur“.

Všechny duše byly stvořeny od počátku světa, a když budou všechny ve stavu dokonalosti, zjeví se mesiáš. Rovněž Zohar, tak jako jiná hebrejská literární díla, vypočítává datum zjevení mesiáše.

2. Praktická kabala

Praktická kabala vykládala jednak duchovní smysl Zákona, jednak předepisovala způsob očišťování, které Duši přibližovalo Božství a činilo z ní bytost schopnou modlitbou působit na viditelnou a

neviditelnou sféru. Díky tomu se Duše mohla ponořit do Meditace svatých jmen, neboť Písmo je podle kabalistů viditelným výrazem Božských sil, podobou, v níž se Nebe zjevuje zemi.

Snadno pochopíme, že nebylo do písemné podoby převedeno nic nebo téměř nic, co s touto částí kabaly souvisí. Kabalisté, kteří si na tyto *magické* vědomosti činili nárok, byli napadáni a ostouzeni.

Teorie *praktické kabaly* patří do obecné teorie magie, protože vychází z jednoty symbolu a ideje v přírodě, v člověku, v Universu. Působit prostřednictvím symbolů na symboly znamená působit na ideje a čistě duchovní bytosti, *Anděly*. To je principem každého mystického dění. (*Srovnej: Schulz, W., Altgriechische Mystik, § 324*)

Studium praktické kabaly vyžaduje především speciální znalost hebrejštiny, mystiky písma a různých postupů při nahrazování jednoho písmene druhým podle tří známých kabalistických metod, kterými jsou *gematrie, notarikon* a *Temura*. (*Srovnej: Bischoff, E.op.c., §§35–44*) Mystika písmen má sice největší význam, ale tvoří jen nejzjevnější,

nejexoternější část praktické kabaly. Většina, ale vesměs povrchnějších badatelů, v ní chtěla vidět podstatu kabaly. Tato nauka anagramů a šarád jen zmátla ty, kteří nezkoumali problém podrobně a od základu.

Abychom poznali tento kabale vlastní hieroglyfismus, podívejme se na několik příkladů z již citovaného díla Molitorova. Čtení a opisování *Tóry* bylo velmi obtížné. U některých slov bylo o jedno písmeno méně nebo více, jinde došlo k záměně, někdy se koncová písmena ocitla na místě středních nebo naopak. Odhlédnuto od tohoto čistě vnějšího hieroglyfismu obsahuje text Bible ještě jiný druh, podle něhož slova a je skládající písmena jsou právě tak mystické šifry a čísla. Kromě tohoto zevního hieroglyfismu umožňuje text Bible ještě jeden způsob interpretace, podle něhož slova a písmena je tvořící dávají právě tolik mystických čísel.

Tento druh hieroglyfismu není opět ani syntetizující, ani

identizující, tedy ztotožňující. Syntetizující je tehdy, když jedno slovo v sobě skrývá několik jiných, která objevujeme rozšiřováním, dělením nebo přeskupováním písmen. Identizující neboli pleonastický je, pokud můžeme zjistit, že se většina slov části Písma týká téhož předmětu nebo téže osoby. Tato totožnost věci ve více slovech spočívá buď v mystickém vztahu, existujícím mezi písmeny, nebo na číselné hodnotě, protože každé písmeno v hebrejské abecedě bylo používáno rovněž jako znak určitého čísla. K tomu nalezneme jasné stopy u proroků. Mišna nazývá tento typ hieroglyfismu *esencí* nebo *vůní Moudrosti*.

Uvedme si několik příkladů obsahového *syntetizujícího hieroglyfismu*. V následujícím příkladu jde o rozšíření a doplnění slov. Tato metoda se nazývá *notarikon*, latinsky *abbreviatur* neboli zkrácení, jeli na písmena jednoho slova nahlíženo jako na tajné zkrácení a shrnutí počátečních písmen několika slov nebo celé věty.

David na svého syna Šalamouna volá v Testamentu: „On mne proklel tvrdou kletbou. (*Nimzeret*)“ Hebrejské slovo *nimzeret* v sobě skrývá hanlivé výčitky, které činil Davidovi prorok: *Noef* (cizoložník)

Moabi (moabitský, protože byl z rodu Rúť) *Rozeach* (vrah) *Zores* (násilník) *Toeb* (ukrutný)

Kromě toho se v syntetizujícím hieroglyfismu používá také dělení; jde o druh *notarikonu*. Rozdělíme-li např. slovo *Berešit*, obdržíme *Barašit*, tj. *On stvořil šest základních sil*, jejichž základem je šest tajuplných dnů práce. Obdobné rozdělovací metody lze použít také k rekonstrukci celých vět a větných celků: Bůh praví v *Exodu* (Mojžíš II. 23, 23) „*Pošlu před tebou Anděla!*“. Přeskupením písmen slova *Anděl* (Maleachi) získáme jméno *Michael*, tedy Anděla, střežícího hebrejský národ. Toto přeskupení písmen u významného slova nebo u slova, které vyžaduje výklad, se v kabalistice nazývá *Temura*.

Součástí *Temury* je také postup zvaný *Gilgul*, který spočívá v pravidelném zaměňování písmen jednoho a téhož slova, jak je tomu u slova Jehova, IHVH. Dvanáct mystických obměn, které lze se čtyřmi